

quia etiam illud est præsumptuosum et injustum, et potest esse ex avaritia, vel vanitate. Unde D. Thom. 2. 2, q. 100, art. 5 ad 3, licet dicat, non esse licitum pro se petere beneficium, curam animarum habens, vel episcopatum, propter præsumptionem, si se reputet dignum, vel propter injustitiam, si se reputet indignum, non tamen dicit esse simoniam, quod illi falso imponit Sylvester.

6. *Indignus peccat pro se petens beneficium.* — *Utrum sit necessarium egere ad petitionem beneficium.* — Ulterius vero assero, etiam de antecedenti posse satis dubitari, et esse opiniones controversas, sed non spectat ad hunc locum, sed ad materiam de beneficiis, et de statu Episcoporum, quam in 6 tom. tertiæ p. (qui erit, Deo dante, de toto ordine ecclesiastico) reservamus. Nunc breviter assero: si quis sit indignus, peccat pro se petens beneficium, quia petit rem quæ non potest juste fieri, sed hoc modo etiam est simile peccatum pro alio indigno petere. Item, si quis sit dignus et simplex beneficium petat, non peccat, quia nec est per se malum, nec prohibitum. Aliqui vero præter dignitatem requirunt, ut egeat: nam si non egeat, non putant licite postulare: et hoc significat D. Thom. in illa solut. ad 3, dicens, *si sit indigens*. Sed hoc verum puto ad summum, quando ut clericus non indiget, id est, quando habet sufficientes redditus ecclesiasticos; si vero sit temporaliter dives, non credo esse peccatum, per se loquendo, petere ab Ecclesia beneficium, quo sufficienter sustentari possit, si velit esse clericus, quia hoc nec est intrinsece malum, cum aliæ divitiæ accidentariæ sint, nec invenitur ab Ecclesia prohibitum, imo valde toleratum; nec facile debemus damnare communia facta tolerata et permissa, sine cogente ratione. Imo in priori casu, quando quis non eget ut clericus, tota ratio malitiæ orietur ex prohibita pluralitate beneficiorum; nam si quis procuret simplex beneficium pinguius, dimisso tenui, non videtur per se malum, nec prohibitum. Hæc ergo et similia ex objecto indifferentia sunt, et licet ordinarie non fiant sine aliquo excessu vel culpa, simpliciter pendet ex intentione operantis, et aliis circumstantiis.

7. Propter quæ ulterius dico non esse absolute peccatum, petere pro se curatum beneficium, si quis moraliter et sine temeritate se reputet dignum; quia video in universa Ecclesia id fieri et tolerari; imo aut vix, aut nunquam aliter conferri hæc beneficia; imo Concilium Tridentinum, sess. 24, cap. 18 de

Reform., dum ordinat hæc beneficia per concursum provideri, tacite vult invitari homines, ut se offerant et opponant ad hæc beneficia, quod est illa petere. Et ratio est eadem, quia hoc non est prohibitum, nec est per se malum, potestque bona intentione fieri, et sine præsumptione, quia potest quis non solo iudicio suo, sed aliorum etiam consilio duci, et quia non oportet ut se præferat omnibus aliis simpliciter, sed solum illis quibus in tali loco et tempore potest tale beneficium conferri. Imo nec illis omnibus necesse est ut se præferat positive, sed satis est quod se reputet dignum, et non habeat principia sufficientia, ut alium iudicet digniorem. In episcopatu vero major est difficultas, et ideo sine majori discussione nihil dicendum de illo existimo, usque ad designatum locum.

8. Secundo, infero idem dicendum esse, sive preces pro digno, sive indigno fiant, inter quos etiam distinxit Glossa supra citata, imo etiam D. Thomas videtur ita distinguere, in d. solut. ad 3. Probatum vero illatio, quia de petitione pro digno omnes concedunt, nec petitionem, nec collationem esse simoniacam, quod etiam ex assertionem posita et rationibus ejus manifestum est; imo etiam potest facile probari, per se non esse illicitum, quia est petitio de re justa, in qua exaudire petentem et velle illi beneficentiam præstare, malum non est, imo per se est bonum. Hoc etiam convincunt d. cap. *Tua nos*, et d. cap. *Laborum*. Inde vero idem concluditur de petitione pro indigno: nam, licet illa sit iniqua et sacrilega, non est tamen simoniaca, quia preces non sunt pretium, ut ostensum est. Item procurare beneficium alteri per munus a manu, simonia semper est, sive ille sit dignus, sive indignus, pauper aut dives; quia malitia simoniæ non oritur ex qualitate personæ cui beneficium procuratur, sed ex modo emendi; si ergo obtinere beneficium precibus esset modus simoniacus, etiam pro digno esset; vel si pro illo non est, nec pro indigno est. Divus Thomas autem dixit, esse factum simoniacum dare beneficium indigno pro precibus, non quia semper ita sit, sed quia, quantum est ex qualitate facti, ita præsumitur. Nam cum collator non moveatur ex dignitate personæ cui providet beneficium, indicium est moveri aliquo interesse, quod possit habere rationem pretii, modo infra explicando. Et eadem ratione inferre possumus non esse simoniam, etiamsi preces fundantur pro consanguineo, vel amico, aut alio quocumque si-

mili, quia rationes factæ eodem modo procedunt. Et istæ qualitates, vel conjunctiones, si alias persona sit digna, nihil obstant quominus precatio esse possit omni ex parte licita, quia illæ circumstantiæ per se malæ non sunt, nec prohibitæ. Si vero sit indigna persona conjuncta, tunc erit precatio alias injusta et sacrilega, non tamen simoniaca, si rationem simplicium precum non excedat. Et ideo non refert ad propositum distinctio Glossarum de precibus spiritualibus, aut carnalibus; nam hæc esset accommodata distinctio, si ageremus de justa vel injusta collatione beneficium: non autem de hac agimus, sed de simoniaca, et hanc non faciunt etiam preces carnales, si tantum preces sunt, ut patebit, facile applicando discursum factum.

9. Tertio, colligitur ex dictis non esse simoniam precibus inducere potentem virum, aut familiarem Papæ, vel Episcopi, ut mihi ab illo impetret beneficium, cum tamen certum sit, et infra dicemus, simoniam esse, pecunia aliquem conducere, ut preces pro me fundat ad beneficium obtinendum. Et hoc exemplum optime declarat differentiam inter pecuniam et preces. Prior ergo pars indubitata est ex dictis: nam si preces pro beneficio non faciunt simoniam, multo minus efficiunt preces precum. Item usus ipse hoc satis confirmat: omnes enim, etiam docti et timorati, hoc faciunt sine ullo scrupulo. Posterior vero pars hic supponitur, et ratio ejus est, quia tunc emitur beneficium, saltem in causa morali, quæ, licet non semper sit efficax, est tamen in suo ordine sufficiens, et si contingat esse efficacem, jam tunc cum effectu emitur beneficium. Nec etiam obstat quod beneficium liberaliter conferatur a Papa, vel prælato, quia id est ratione ignorantiae, unde licet ipse non vendat, alter emit. Nec ibi deest venditor: nam qui vendidit preces, virtute vendidit beneficium, quantum est in se; sed de hoc plura infra.

10. *Objectiones.* — Objici vero potest cap. *Nemo Presbyterorum*, de Simon., ubi presbyteri prohibentur, *ne quemquam penitentem, vel minus digne penitentem gratia vel favore ad reconciliationem adducat*; et concluditur: *Simoniacum enim est utrumque*. Per gratiam autem et favorem intelliguntur ibi preces, quia preces in favore et gratia viti solent. Et in d. cap. *Ordinationes*, 1, q. 1, *ordinationes factæ precibus falsæ dicuntur, sicut factæ pecunia*. Item qui petit aliquid spirituale, præsertim si petat beneficium pro indigno, vult ut propter

preces omnino detur; preces autem sunt temporale quid; ergo vult dari spirituale pro temporali, quod est simonia. Unde saltem quando in objecto non est alia ratio dandi, necesse est ut collator beneficium det illud tantum intuitu precum; ergo saltem erit simoniacus mentalis, si pactum non præcessit.

11. *Responsio ad objectiones.* — Ad primum cap. Canonistæ respondent, ibi esse sermonem de simonia late sumpta, ut supra vidimus; sed quia nos supra diximus, saltem in posteriori parte capituli (in qua sunt illa verba), sermonem esse de propria simonia, respondemus per gratiam et favorem ibi intelligi, non gratiam quam facit ille qui exaudit preces, sed quam præterdit, nec favorem quem exhibet, sed quem sperat, et tunc preces transeunt in rationem promissionis, juxta dicenda in secunda assertionem, juxta quam intelligendus est ille textus. Et eodem modo potest intelligi cap. *Ordinationes*, quamvis in illo non sit sermo de simonia in specie, sed in genere de illicitis modis conferendi ordines. Ad rationem respondetur, qui petit, ex vi precum velle quidem ut res postulata detur propter preces, sed non propter illas, ut pro pretio, sed tantum pro quodam motivo benevolentiae, et gratiæ præstandæ ab alio ad quem fit petitio; et eodem modo potest hic dare intuitu precum, non tamen ut pretii, sed ut sufficientis motivi ad ostendam oratori benevolentiam. Hoc autem modo dare spirituale intendendo ad aliquid temporale, non sufficit ad simoniam, ut supra dictum est. Et constat, quando datur beneficium in ostensionem gratitudinis, etiam propter obsequia temporalia, et aliam quæcumque obligationem antidotalem, ut in sequentibus latius dicemus. Quocirca cavenda est æquivocatio, quæ sæpe ab auctoribus committitur in particula *propter*, ex illa quocumque modo sumpta inferendo simoniam vel externam, vel saltem mentalem, si intentio cadat in temporalem respectum, quæ tamen collectio bona non est, quia necessarium est ut intentio feratur ad pretium, et hoc significatur per particulam *pro* rigore sumptam, ut explicatum in superioribus est. Hic autem preces non possunt habere hunc respectum, nisi transcendant rationem precum, vel nisi contractum aliquem expressum, vel tacitum supponant, ut in sequenti conclusione explicamus.

12. *Secunda conclusio.* — Dico secundo: si per collationem beneficium vel alterius rei spiritualis, collator intendat obligare alium ad

preces pro se fundendas, tunc proprie recipit munus a lingua; unde si recipiat sub pacto expresso, vel tacito, simoniam committit, idemque est quoties preces et intercessionem præcesserunt sub pacto vel promissione beneficii, si fierent. Hæc assertio communis est, et juxta illam posset procedere prima sententia, imo illam maxime explicant Cajet. et Victor. Et probatur præsertim quoad priorem partem, primo ex juribus canonicis ponentibus inter hæc pretia munus a lingua, quia oportet in aliquo vero sensu intelligi: nullus autem alius apparet probabilis; hic autem est proprius. Nam, ut supra ponderabam, munus a lingua debet esse munus respectu ejus, qui simoniam censetur committere ratione illius: sicut contingit etiam in munere a manu, et ab obsequio, et ratio est, quia alias ipse non emerit. Preces autem tunc sunt munus conferentis rem spiritualem, quando pro illo offeruntur, non quando illi offeruntur; ergo de illis proprie loquuntur dicta jura. Et ponderari possunt verba, c. *Sunt nonnulli*, 1, quæstion. 1: *Sunt* (inquit) *nonnulli, qui munerum præmia ex ordinatione non accipiunt, et tamen sacros ordines pro humana gratia largiuntur*. Quia nimirum sperant sibi fore conciliandam gratiam precibus et intercessione eorum quos ordinant. Unde subditur infra: *Hi nimirum, quod gratis acceptum est, gratis non trahunt, quia de impenso officio sanctitatis, munus expectant favoris*. Ordinant ergo preces ad se et ad suum lucrum. Et infra: *Munus a lingua favor*, non certe quem ordinans facit, sed quem recipere sperat, ut constat; sic ergo intelligendæ sunt etiam preces. Secundo, sic intellectis precibus, facile potest reddi ratio hujus simoniæ, etiam stando in jure divino. Quia preces hujusmodi sunt quid temporale, æstimabile pretio, et fiunt in gratiam et lucrum ejus qui propter illas spirituale præbet; ergo revera sunt quoddam obsequium pretio æstimabile; ergo si pro illo ut spirituale detur, est clara simonia. Ut tamen hæc ratio pretii interveniat, necesse est ut sic promissio vel pactum intercedat; nam si absque obligatione tales preces antecedant, et sequatur beneficii collatio ex sola gratitudine, vel e converso præcedat spirituale donum, et sequatur intercessio pro donatore ex sola gratitudine, non est simonia; quod totum explicandum est sicut de obsequio, quia est omnino eadem ratio.

13. *Collatio beneficii, dummodo a certa persona petatur, est simonia.*—Et hinc facile de-

claratur posterior pars assertionis. Nam, si Episcopus petat ab aliquo, ut ad principem pro se intercedat, promittens beneficium, si id faciat, clara est simonia conventionalis; et realis, si postea executioni mandetur; tunc autem temporale, quod confertur, est munus a lingua consistens in precibus pro illo collatore factis. Contingere itaque potest ut Episcopus nolit conferre beneficium, nisi a tali persona rogatus, ut habeat occasionem illam obligandi, et tunc si ita paciscatur: *Fac ut ille petat, et ego dabo*, censeo esse simoniam; tum quia involvit pactum prohibitum jure saltem ecclesiastico; tum etiam quia per promissionem beneficii ille negotiatur favorem temporalem alterius, vel amicitiam humanam cum illo, et ad eam comparandam obligat illum cui beneficium promittit, ut ab alio obtineat preces et intercessionem pro se. Quæ negotiatio ex parte desiderantis beneficium, est pretio æstimabilis, et reducitur in quamdam intercessionem pro ipsomet prælato, quatenus procurat ut alter illi se submittat, et obnoxium ac obligatum reddat; ergo quoties tales preces, vel præcedunt, vel sequuntur ex vi pacti aut promissionis, tunc sunt pretium et munus a lingua, quo simonia committitur; si vero tales non sint, nunquam ad hoc sufficiunt.

14. *Summa dictorum.*—*Dans beneficium, ut nobilis reputetur, simoniam committit.*—Præterea ex dictis facile est applicare doctrinam ad alia genera verborum, intercessionum, adulationum, laudum, et signorum benevolentiae et honorum, vel potius fictionum, vel si aliqua alia cogitari possunt. Nam intercessionem omnes preces quædam sunt, et ideo per duas regulas seu assertiones positas judicandæ sunt. Nam, si ex pacto vel promissione cum collatore, et in favorem seu utilitatem ejus vel alterius, ex consensu et tacita exactione ejus fiant, munus a lingua sunt, et ad simoniam sufficiunt, sive pro digno, sive pro indigno fiant, quia hæc non variant rationem simoniæ, ut dixi. Si vero intercessio simpliciter fiat sine ullo pacto vel obligatione, nunquam inducit simoniam, licet multa alia peccata possit habere ad juncta. Laudes item, si exigantur ex pacto et obligatione, munus sunt a lingua, quamvis Victoriam dubitet, sed nullum est dubium, quando ex tacita conventionem fiunt; et idem est de signis aliis honoris et benevolentiae, nam hæc omnia sunt pretio æstimabilia, et multo magis obligatio ad illa. Itaque si ista exigantur ut coram aliis fiant ad acquirendam famam, vel bene-

volentiam apud illos, et sic tacite vel expresse promittam alicui beneficium, vel spirituale donum, ut hoc officium pro me sumat, clara est simonia; si autem voluntate assumas officium laudandi prælatum apud alios, ut ipsum benevolam tibi reddas, sperans inde beneficium sine pacto, licet sit munus a lingua, tamen non habet rationem pretii ex defectu conventionis, et ideo non sufficit ad simoniam, sicut de aliis muneribus dixi. Potest item laus fieri coram ipso qui laudatur, et tunc habet rationem adulationis, maxime si falsa sit, et tunc regulariter non fit ex conventionem; tamen si fieret, etiam esset pretium sufficiens, ut constat. Denique etiam possunt excogitari humanæ fictiones et mendacia; ut si Episcopus daret viro illustri beneficium, tacite paciscens cum illo, ut se profiteretur et recognosceret consanguineum suum, ut ipse etiam illustris reputaretur, simonia esset, pertinens ad hoc munus a lingua: et sic de aliis judicandum est.

15. *Distinctio muneris a lingua, ab obsequio.*—Tandem juxta hæc, expedienda est difficultas supra insinuata, quia juxta hanc interpretationem non videtur munus a lingua distinguendum a munere ab obsequio, quia revera munus a lingua sic explicatum, nihil aliud est quam obsequium quoddam. Dicendum enim est, posse quidem hoc munus vocari obsequium quoddam, sicut cantare suaviter munus a lingua, dici potest, et est quoddam obsequium; et officium scurræ obsequium est, quod lingua exercetur, et utrumque sufficere posset ad simoniam muneris ab obsequio; imo et munus docendi inter obsequia computatur. Tamen specialiter distinctum est munus a lingua, propter ea munera linguæ, quæ non per modum servilis obsequii aut ministerii fieri solent, nec vendi solent aut locari, regulariter loquendo, et ideo non tantum a servis et ministris, sed etiam a dominis, nobilibus et principibus exerceri solent, ideoque magis occultam habere videntur rationem pretii. Hac ergo ratione merito fuit hoc munus a lingua separatim ab aliis numeratum. Et hæc de tota hac divisione dictum sit.

CAPUT XLI.

UTRUM SIMONIA CONVENIENTER AC SUFFICIENTER DIVIDATUR IN MENTALEM, CONVENTIONALEM ET REALEM?

1. *Primo, quarta divisio incipit declarari.*—Tria diximus in simonia intervenire, quæ in

omni emptione ac venditione, seu contractu illi proportionato necessaria sunt, scilicet, pretium, res vendita, et contractus, qui est veluti proxima materia, seu subjectum malitiæ simoniæ sicut ergo ex primis duobus capitibus simonia multiplex est, ita est ex tertio: et ideo, explicatis partitionibus quæ ex illis nascuntur, de variis modis simoniæ, qui ex modis contrahendi nascuntur, dicendum superest. Quamvis enim in superioribus multa de hoc attigimus, vel quia sine illis non poterant materia et pretium simoniæ declarari, vel quia conjunctissima erant cum his quæ tractabantur, hic tamen tanquam in proprio loco materia hæc explicanda est; ubi occurrerint jam dicta, illa remittimus. Quarta ergo magistralis divisio simoniæ, et prima in hoc loco, est in titulo proposita, quia dividitur simonia in mentalem, conventionalem et realem. Quæ habet fundamentum in jure: nam omnia illa membra in illo inveniuntur. De mentali est optimum caput ult. de Simon., ibi: *Quæ nullo pacto, sed affectu animi præcedente utrinque taliter acquiruntur*. Et in eisdem verbis indicatur realis per locum a contrario, scilicet quando ex pacto utrinque acquiritur. Eadem etiam mentalis indicatur in capite *Tua nos*, eodem, in § *Licet autem taliter diximus respondendum, quia nobis datum est de manifestis tantummodo judicare, si tamen is, qui talen donationem facit, ea intentione ducatur*, etc. Et ita simonia conventionalis in eodem textu in principio ejus explicatur. Et de illa loquitur etiam cap. *Cum essent*, eod., et cap. *Cum pridem*, de Pactis; de reali vero loquuntur, regulariter loquendo, cætera jura, quæ simoniam puniunt, ut patebit infra tractando de pœnis. Duo ergo circa divisionem hanc breviter explicanda sunt. Primum, an sit convenienter data, et quomodo illa membra distingantur. Secundum, an sit sufficiens, vel addendum sit quartum membrum simoniæ fictæ, vel confidentialis.

2. Circa primum, multi solum per duo membra solent hanc divisionem tradere in simoniam mentalem seu interiorem, et conventionalem seu externam. Ita significat Archid., in cap. 1, 1, quæst. 1, et alii, quos refert Redoan., 1 part., cap. 2, num. 11. Frequentius tamen utuntur Theologi hac divisione, ut sumitur ex Cajetano, in Sum., verb. *Simoniam*, in 2 et 3 memb.; Sylvest., quæst. 20; Sot., dicto lib. 9, q. 8, art. 1; Victor., in 2 p. Relect., num. 1. Et potest sumi ex Extravag. 2, inter communes, de Simon., ibi: *Affectantes ut ho-*